

Rapport Human Innovation

År 5, 01.07.17 – 31.06.18

Rapport Human Innovation	1
År 5, 01.07.17 – 31.06.18	1
Organisering år 5:	3
Styret i Design Region Bergen:	3
Styringsgruppe Human Innovation:	3
Hovedmål og gjennomføring	4
1. Kompetanseutvikling og kompetanseoverføring	4
1.1 Mål 1, år 5:	4
1.2 Beskrivelse	4
1.3 Aktiviteter	5
1.4 Oppsummering mål 1:	5
2. Etablere klyngen nasjonalt	5
2.1 Mål 2, år 5:	5
2.2 Beskrivelse	5
2.3 Aktiviteter	6
2.4 Relevant case på studiet	7
2.4.1 Designerens nettverksorganisasjon	7
2.4 Oppsummering mål 2:	7
3. Innovasjonsområder for samarbeid, spinn-off og forretningsmodeller	7
3.1 Mål 3, år 5:	7
3.2 Beskrivelse	7
3.3 Innovasjonsområde 1: Human Innovation Helse	8
Visjon	8
Bærekraftsmål	8
Prosjektmål	8
Etablerte relasjoner	8
3.3.1 Gjennomførte aktiviteter	8
3.3.2 Innovasjonsrammeprosjekter i innovasjonsområdet	9
3.3.2.1 Human Innovation Helse: Pracademy, ROS og BTO om Passionate Health Care .	9
3.3.3 Case på studiet innen innovasjonsområdet	9
3.3.3.1 RØST: Raskere inn i behandling.	9
3.3.3.2 BTO: Kliniske studier.	9

3.4 Innovasjonsområde 2: Human Innovation Hav	9
Visjon	9
Bærekraftsmål	9
Prosjektmål	9
Etablerte relasjoner	9
3.4.1 Gjennomførte aktiviteter	9
3.4.2 Innovasjonsrammeprosjekter i innovasjonsområdet:	10
3.4.2.1 Human Innovation Hav: Haltenbanken sammen med Bergen og omland friluftsråd (BOF) om avfall	10
3.4.2.2 Human Innovation Hav: Knowit, BIR og BOB: Avfallshåndtering	10
3.4.2.3 Human Innovation Byer: Halogen med Subsea Hyperloop	10
3.4.2.4 Human Innovation Hav: Forprosjekt i marint brukerstudie for utfordringsdrevet innovasjon med BTO og Austevoll	10
3.4.3 Case på studiet innen innovasjonsområdet	10
3.4.3.1 Fremtidens energi og kommunikasjon - BKK	10
3.5 Innovasjonsområde 3: Human Innovation Byer	10
Visjon	10
Bærekraftsmål	10
Prosjektmål	10
Etablerte relasjoner	10
3.5.1 Gjennomførte aktiviteter	10
3.5.2 Innovasjonsrammeprosjekter i innovasjonsområdet	11
3.5.2.1 Human Innovation Byer: M'LABs og Greensight om «Greenlab» et verktøy for energianalyse og energimonitorering for bedrifter og kommuner.	11
3.5.2.2 Human Innovation Byer: Haltenbanken og Klimastiftelsen om fossilfri by	11
3.5.2.3 Human Innovation Byer: Knowit, BOB, BIR om Attraktive boarealer	11
3.5.2.4 Human Innovation Byer: MABI Holding og Oktan om Huldreskogen	11
3.5.2.5 Human Innovation Byer: RalstonBau med IdealVillage	11
3.5.3 Case på studiet innen innovasjonsområdet:	11
3.5.3.1 Fremtidens energi og kommunikasjon - BKK	11
3.6 Oppsummering mål	12
4. Internasjonalisering	12
4.1 Mål 4, år 5	12
4.2 Beskrivelse	12
4.3 Aktiviteter	13
4.3.1 Bergen Design Festival	13
4.3.2 Design Thinking-studiet	13
4.4 Oppsummering og mål	13

Organisering år 5:

Prosjektleder 01.07.17 - 30.09.17: Monica Hannestad

Prosjektleder 01.10.17 - 31.06.18: Per-Arne Hvidsten Larsen

Styret i Design Region Bergen gir mandat til styringsgruppen for det operative ansvaret av Human Innovation.

Styret i Design Region Bergen:

Inge Ådland, Styreleder, BTO

Dóra Ísleifsdóttir, Styremedlem, UiB

Meghan Beaton, Styremedlem, ANTI Bergen

Anne Faannessen, Styremedlem, O. Kavli AS

Mette Nygård Havre, Styremedlem, Grønne verdier

Arne Abrahamsen, Styremedlem, NorPR

Bjørnar Vasenden, Styremedlem, Inventas

Askild Meltvik, Varamedlem, Haltenbanken

Silje Klepsvik, Varamedlem, Kaleidoscope Nordic

Carl Henrik Persson, Varamedlem, TTS

Styringsgruppe Human Innovation:

Bjørnar Vassenden, Leder, Inventas

Monica Hannestad, Medlem, Design Region Bergen

Meghan Beaton, Medlem, Anti

Lillian Olsen, Medlem, Halogen

Monica Rydland, Medlem, NHH

Anders Haugland, Medlem, BTO

Anita Cecilie Drabløs, Medlem, DOGA, Design- og arkitektur Norge

Michelle Widerøe, Medlem, NODA, Nordnorsk Design- og Arkitektursenter

Jan Myhre, Medlem, Lokalstyret Svalbard

Silje Klepsvik, Medlem, Kaleidoscope

Harald Sævareid, Medlem, Stavanger Kommune

Elise Sæle, Varamedlem, Haltenbanken

Hovedmål og gjennomføring

Etter fem år er Human Innovation (tidligere DesignArena) en moden kompetansekllynge. Klyngen er utgått fra designbransjen i Norge, og er satt sammen av medlemmer som jobber for økt lønnsomhet og omstillingsevne, og samtidig for en bærekraftig samfunns- og næringsutvikling. Vårt virkemiddel er designdrevet innovasjonsmetodikk.

Human Innovation er et prosjekt under Design Region Bergen (DRB), og jobber etter DRBs retningslinjer og verdier; åpen, gnist og fremtidsrettet. DesignArena hadde Arenastatus siden sommeren 2013, fikk to års forlengelse sommeren 2016 og skiftet navn til Human Innovation høsten 2017.

I løpet av år 5 har klyngen økt til 43 bedrifter – brorparten fra design sektor, og en økende masse fra øvrig næringsliv og helsesektoren som ønsker å jobbe sammen om bærekraftig samfunns- og næringsutvikling ved hjelp av blant annet designdrevet innovasjonsmetodikk.

I søknad om år fem ble noen hovedmål lansert. Under følger en oversikt over planlagte og gjennomførte aktiviteter for å nå målene, og en vurdering av måloppnåelse. Vi har i rapporten knyttet målene til våre overordnede arbeidsområder, og prøvd å beskrive arbeidet i satsingsområdene også utover det som var planlagt på forhånd.

1. Kompetanseutvikling og kompetanseoverføring

1.1 Mål 1, år 5:

«Gjennomføre tredje kull av mastermodulen i Design Thinking, og utvide alumninettverket til 100 alumni».

1.2 Beskrivelse

36 deltakere deltok på syv to- til tredagers samlinger, og la ned en egeninnsats på til sammen 13320 timer. I tillegg er det avholdt individuelle og felles presentasjoner av casene for næringslivet. Alle studentene besto eksamen og fikk med seg 30 studiepoeng fra de tre akademiske institusjonene som står bak studiet: Norges Handelshøyskole, Universitetet i Bergen og Høgskulen på Vestlandet (sammen med NTNU).

Studentene jobbet med svært varierte case: MED.hjelperen som skal spre kunnskap om utprøvende behandling; om frustrasjonen som oppstår rundt BKKs ladestasjoner for elbiler, og hvilke grep som bør tas for å bedre opplevelsen; om Siderrevolusjonen som skal sette Hardanger på det globale kartet på lik linje som førsteklasses

vinregioner; om Bieklubben som skal lære barn om økologi og bievennlige forbrukervaner; om det virkelig lavterskeltilbudet SIRKL – et nettsamfunn for mennesker som aner at de holder på å utvikle et rusproblem; og om D.fondet som skal gjøre det mulig for designere og andre ildsjeler å arbeide med problemstillingene de brenner for innenfor arbeidstiden.

1.3 Aktiviteter

24. - 26. oktober, NHH.
29.- 30. november, NTNU
10. - 12. januar, HVL og UiB
7. - 8. februar, NHH
7. mars - 8. mars, HVL
10. - 11. april, UiB
7. - 8. mai, NHH
23. mai, casepresentasjon næringslivet.
22. juni: Samling med utdanningsinstitusjonene

De 36 nye Design-tenkerne gjør at Alumninettverket nå består av 100 personer.

1.4 Oppsummering mål 1:

Gjennomført med svært god måloppnåelse.

Vurdering: Verdien av arbeidet er stor. 36 deltaker har fått kompetanseheving, og hjulpet til med kompetanseutvikling på helt nye områder. Bedriftene og organisasjonene som har hatt deltakere har styrket sin evne til strategisk bruk av design, noe som norske, danske og britiske undersøkelser viser har direkte effekt på økt lønnsomhet. Seks bedrifter og organisasjoner har fått økt innsikt i sine utfordringer.

2. Etablere klyngen nasjonalt

2.1 Mål 2, år 5:

«Posisjonere klyngen videre med sikte på NCE-status»

2.2 Beskrivelse

For å posisjonere klyngen mot videre NCE-status har flere grep vært nødvendige, og helt sentrale grep er dekket i punkt 3 om innovasjonsområder og punkt 4 om internasjonalisering. Dette punktet vil omtale arbeidet som er gjort for å få et tydeligere nasjonal posisjon,

medlemmer fra hele landet og formaliserte samarbeidsrelasjoner i form av klynge-noder i de største byene.

Vi har i dette arbeidet utvidet antall medlemmer i klyngen til 45 og alle store designbyrå er nå medlem i klyngen. Vi har i løpet av år 5 også fått inn viktige samarbeidspartnere for videre satsing som for eksempel DOGA, Demos Helsinki, British Design Association IKT-Norge, WWF, Norsk Klimastiftelse, Maritime Bergen, Circular Norway, Zero Waste Norge og andre klynger.

Vi har også utviklet og formalisert hvordan samarbeidet kan rigges nasjonalt om vi får NCE-status og har følgende avtaler:

1. Human Innovation Stavanger: Utvikles i samarbeid med Stavanger Kommune ved næringsseksjonen og Smart City-satsingen, og med støtte fra Nordic Edge/Smart City Innovation Cluster.
2. Human Innovation Tromsø: Etableres hos NODA (Nordnorsk design- og arkitektursenter) med 140 medlemsbedrifter i Nordland, Troms og Finnmark. Egne funksjoner i Kirkenes Næringshage og Design Region Barents.
3. Human Innovation Oslo: Utvikles i samarbeid med og tilhold hos 657 Oslo.
4. Human Innovation Bergen: Videreutvikles med utgangspunkt i Design Region Bergen og i tett samarbeid med Bergen Teknologioverføring (BTO).
5. Human Innovation Trondheim: NTNU ved Institutt for design går inn i klyngen som kunnskapspartner. Samarbeidet vil bli utviklet fremover med en ambisjon om en egen node rundt instituttet, IXDA og byens TTOer.

Opptak til NCE er avgjørende for at vi kan videreutvikle nodene til sitt fulle potensial i dialog med TTO, FoU, Innovasjon Norge, Forskningsrådet og SIVA regionalt.

2.3 Aktiviteter

7. november: Strategisamling klyngen

[Veivalg og prioriteringer.](#)

15. februar: Substans

[Konferanse med en kritisk diskusjon om teknologi.](#)

19. april: Klyngesamling i Oslo

Samling og innlemmelse av Oslo-byråer i klyngen.

21. juni: Strategisamling klyngen

NCE-søknadsarbeid. Prioriteringer etter utlysning.

2.4 Relevant case på studiet

2.4.1 Designerens nettverksorganisasjon

Hva er rollen til en nettverksorganisasjon for designbransjen i dag? Hvordan kan vi sikre at aktivitetene i organisasjonen er relevant for designeren, og skaper eierskap og engasjement?

2.4 Oppsummering mål 2:

Gjennomført med svært god måloppnåelse.

Vurdering: Innsatsen i år fem har vært avgjørende for å posisjonere klyngen sterke nasjonalt, og forberede et eventuelt opptak til NCE-programmet. Organiseringen av klyngen gir et sterkt grunnlag for videre arbeid om klyngen tildeles NCE-status.

3. Innovasjonsområder for *samarbeid, spinn-off og forretningsmodeller*

3.1 Mål 3, år 5:

7 stk innovasjonsprosjekter.

3.2 Beskrivelse

Klyngen har hatt som en hovedmålsetning å jobbe med nye samarbeidsmodeller, forretningsmodeller og måter klyngen kan øke antall spinn-off i bransjen. Klyngen har også satt som premiss for arbeidet at det vi jobber med skal bidra til oppnåelse av FNs bærekraftsmål.

Som ledd i det gjennom året pågått en overordnet strategiprosess parallelt med gjennomføringen av praktiske samarbeidsprosjekter/innovasjonsprosjekter og Innovasjonsramme-prosjekter for å utforske forskjellige måter å rigge slike prosjekter på, og undersøke potensialet i forskjellige samarbeidsformer.

Å undersøke hvordan prosjektene påvirket kompetanseheving i egen klynge, kompetanseheving utenfor klynge, muligheten for nye forretningsmuligheter, og langsiktig potensial for økt verdiskaping som følge av samarbeid, var delmål med innovasjonsprosjektene. Den tallfestede målsettingen fra søknad om år 5 var å gjennomføre syv konkrete innovasjonsprosjekter før endelig overordnet strategi ble valgt. Alle de innovasjonsprosjektene ble innrettet og utviklet for å lære mer om hvordan vår bransje best kan jobbe i og sammen med andre bransjer for å sikre nye løsninger, innovasjon, nye forretningsmodeller og spinn-off både i egen klynge og utenfor.

Klyngens arbeid med Innovasjonsrammen har også blitt innrettet mot samarbeid og utvikling innen de tre innovasjonsområdene. Til sammen 10 Innovasjonsramme-prosjekt er fremarbeidet i år 5, hvorav seks nå har fått tildelt midler på til sammen 950.000 kroner.

Med ambisjon om NCE-nivå, har klyngen (bedriftene) i denne prosessen identifisert tre områder for innovasjonssamarbeid og krysskoblinger basert på markedspotensial og ekspansjonsmuligheter:

3.3 Innovasjonsområde 1: Human Innovation Helse

Visjon

«Designe bærekraftige helsetjenester»

Bærekraftsmål

3 God helse, «Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder.»

Prosjekt mål

Klyngens kompetanse og metoder skal bidra til et helhetlig system for innovasjon og teknologiutvikling som setter mennesket i sentrum: Vi kaller det pasientenes helsetjeneste.

Etablerte relasjoner

Norwegian Health Tech, Smart Care Cluster, BTO og Helse Bergen.

3.3.1 Gjennomførte aktiviteter

22. - 23. november: Innovasjonsworkshop I med Smart Care Cluster.

Mål om å utvikle en eller flere løsninger til hvordan vi kan teste produkter og tjenester hjemme hos våre innbyggere på en mer effektiv måte. To intense dager med innsiktsarbeid og prototyping. Gjennom dette arbeidet blir vi også bedre kjent med metodikken designthinking.

9. april: Fishbowl og seminar om [Brukerdrevet innovasjon i helsesektoren](#)

6. og 7. juni: Innovasjonsworkshop II

[Fjell kommune og Bergen Teknologioverføring](#)

Fjell kommune skal eldre være sjef i eget liv og «leve hele livet», også om sykdom og funksjonssvikt oppstår. Hvordan kan kommunen legge til rette for at sjefen blir møtt med tilbud som gir økt livskvalitet og trygghet?

12. og 13. juni: Innovasjonsworkshop III

[Fjell kommune og Bergen Teknologioverføring](#)

InnovasjonsCamp sammen med Fjell kommune og Bergen Teknologioverføring. I forbindelse med etableringen av døgnåpent aksjonscenter på Straume ønsker vi å tenke nytt på tvers av kommuner og fagmiljø.

3.3.2 Innovasjonsrammeprosjekter i innovasjonsområdet

3.3.2.1 Human Innovation Helse: Pracademy, ROS og BTO om Passionate Health Care .

Ikke tildelt.

3.3.3 Case på studiet innen innovasjonsområdet

3.3.3.1 [RØST: Raskere inn i behandling.](#)

Det er et kjent problem i rusfeltet at brukerne opplever det som vanskelig å komme inn i behandling når de trenger det. Rusfeltet er for mange uoversiktlig og oppleves overveldende og uforståelig. Hvordan kan vi - med utgangspunkt i brukerne - finne løsninger som får de som trenger det raskere inn i behandling?

3.3.3.2 [BTO: Kliniske studier.](#)

Hvordan re-designe og forbedre pasienten, pårørende og industrien sitt møte med helsevesenet gjennom kliniske studier?

3.4 Innovasjonsområde 2: Human Innovation Hav

Visjon

«Designe bærekraftige havrom»

Bærekraftsmål

12: Ansvarlig forbruk og produksjon «Sikre bærekraftig forbruks- og produksjonsmønstre.»

Bærekraftsmål

14: Liv under vann «Bevare og bruke hav og marine ressurser på en måte som fremmer bærekraftig utvikling.»

Prosjekt mål

Klyngens kompetanse og metoder skal bidra til nye løsninger for bærekraftige produksjonsmønstre, materialvalg, avfallshåndtering og miljøvennlig forvaltning av havets ressurser.

Etablerte relasjoner

NCE Seafood, Maritime Bergen, Maritimt Forum, Havforskningsinstituttet, Norsk klimastiftelse og WWF.

3.4.1 Gjennomførte aktiviteter

16. august: Innovasjonsworkshop IV

[Innovasjonsworkshop for «Human Innovation: Hav» om hav, plast og avfall i Arendalsuken](#) (planlagt i år 5, gjennomført i forlengelsesperioden).

16. august: Hav:
[Nørding i fjæra. Petcha Kucha.](#)

3.4.2 Innovasjonsrammeprosjekter i innovasjonsområdet:

3.4.2.1 Human Innovation Hav: Haltenbanken sammen med Bergen og omland friluftsråd (BOF) om avfall

Tildelt.

3.4.2.2 Human Innovation Hav: Knowit, BIR og BOB: Avfallshåndtering

Tildelt.

3.4.2.3 Human Innovation Byer: Halogen med Subsea Hyperloop

Ikke tildelt.

3.4.2.4 Human Innovation Hav: Forprosjekt i marint brukerstudie for utfordringsdrevet innovasjon med BTO og Austevoll

Ikke tildelt.

3.4.3 Case på studiet innen innovasjonsområdet

3.4.3.1 [Fremtidens energi og kommunikasjon - BKK](#)

3.5 Innovasjonsområde 3: Human Innovation Byer

Visjon

«Designe bærekraftige byer og bygg»

Bærekraftsmål

11. Bærekraftige byer og samfunn «Gjøre byer inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.»

Prosjektmål

Klyngens kompetanse og metoder skal bidra til å øke innovasjonsgraden og redusere ressursbruken i forbindelse med utvikling av byer, bygg og infrastruktur på en måte som sikrer god kvalitet, inkluderende prosesser, attraktive byer og bedre og mer bærekraftige løsninger

Etablerte relasjoner

Smart City Innovation Cluster, Building Smart, Smart Construction Cluster, NODA, Nordic Edge, Stavanger kommune, Bergen kommune og Statsbygg.

3.5.1 Gjennomførte aktiviteter

11. desember: Innspillsmøte KPA
Felles innspillsmøte med design og arkitektur til Kommuneplanens arealdel.

8. januar: Innovasjonsworkshop V Bygg og Byer
[Dialogkonferansen med Statsbygg og Bergen kommune.](#)

5. - 6. mars: Innovasjonsworkshop VI byer
[Tunnel Cluster](#). Sammen med Norwegian Tunnel Safety Cluster og VRI Rogaland holdt designklyngen workshop med fokus på selvredningsprinsippet

6. mars: Innovasjonsworkshop VII byer
Innovasjonsworkshop og rundebordsmøte om prioriterte arbeidsområder innen byer og bygg.

3.5.2 Innovasjonsrammeprosjekter i innovasjonsområdet

3.5.2.1 Human Innovation Byer: M'LABs og Greensight om «Greenlab» et verktøy for energianalyse og energimonitorering for bedrifter og kommuner.

Tildelt.

3.5.2.2 Human Innovation Byer: Haltenbanken og Klimastiftelsen om fossilfri by

Tildelt.

3.5.2.3 Human Innovation Byer: Knowit, BOB, BIR om Attraktive boarealer

Tildelt.

3.5.2.4 Human Innovation Byer: MABI Holding og Oktan om Huldreskogen

Tildelt.

3.5.2.5 Human Innovation Byer: RalstonBau med IdealVillage

Ikke tildelt.

3.5.3 Case på studiet innen innovasjonsområdet:

[3.5.3.1 Fremtidens energi og kommunikasjon - BKK](#)

Hva vil være viktig for kundene i fremtiden når de skal kjøpe energi og kommunikasjon? Og hva er fremtidens produkter innen energi/kommunikasjon?

[3.5.3.2 Merkevaren Hardangerfrukt - Fruktlagrene i Hardanger](#)

Hardanger er godt kjent, også som produsent av frukt, men undersøkelser viser at kjennskap til Hardanger er dårligst hos de yngste konsumentene. Uten tiltak kan dette tyde på at prosentandel av fremtidige konsumenter, som har kjennskap til Hardanger, er minkende.

[3.5.3.3 Økologiske foregangfylker, Fylkesmannen](#)

Landbruksdirektoratet er nå på jakt etter ideer til nye tiltak som gjør at vi klarer å dekke behovet for norske økologiske varer i grøntavdelingene til norske butikker, i NORSK sesong.

3.6 Oppsummering mål

Gjennomført med svært god måloppnåelse.

Vurdering: Designdrevet innovasjon og muliggjørende teknologier er kjernen i den etablerte strukturen for å hente fram og gjennomføre verdiskapende samarbeidsprosjekter. Innovasjonstrakten har vært benyttet i klynge-til-klynge samarbeid med Arena Heidner, Smart Care Cluster, Tunnel Arena og NCE Fjord Tourism. Flere klynger ønsker å samarbeide og benytte metodikken i sine innovasjonsprosjekter (Bl.a. Norway Health Tech, Smart City Innovation Cluster, Norwegian Smart Care Cluster, Finance Innovation). Erfaringene tilsier at Innovasjonstrakten er generisk og stimulerer til tverrfaglig samarbeid og brukervedvirkning uansett bransje og fagdisipliner. Vi har i løpet av året utforsket hvordan samarbeid i tre hovedsatsingsområder kan etableres, og med fokus på å koble bærekraftsmål og sirkulærøkonomi med designdrevet innovasjonsmetodikk og digitalisering, for å katalysere de identifiserte innovasjonsområdene i Human Innovation: Helse, Hav og Byer.

Det tallfestede målet om syv innovasjonsworkshoper er nådd. Ny metodikk og nye samarbeidskonstellasjoner har vært utprøvd, og det har vært en utvikling i hele perioden basert på de resultater som har blitt vist. Både metode, målsettinger og målgrupper har vært variert for å ha et bredt grunnlag.

4. Internasjonalisering

4.1 Mål 4, år 5

Internasjonalt innovasjonsnettverk videreutvikles gjennom Bergen Design Festival samt internasjonale foredragsholdere programmeres på kull 3 av Design Thinking.

4.2 Beskrivelse

Mange av designbedriftene jobber i dag for kunder i et internasjonalt marked knyttet til offshore, marine miljøer, maritime virksomheter, reiseliv og medtech. De større design- og kommunikasjonsbyråene som Eggs, Designit, Knowit, Anti og Media Bergen har etablert kontorer nordisk og internasjonalt. Klyngeadministrasjonen har i tillegg tilrettelagt for medlemsbedriftenes internasjonaliseringprosesser ved å styrke nettverk:

Demos Helsinki som var deltaker på Bergen Design Festival 2017 (Fi) er nordisk partner i klyngen og er en uavhengig tenketank med 45 ansatte, som løfter DT-metodikk og eksperimentering til øverste nasjonale nivå gjennom forskningsbasert kunnskap og erfaring. Demos hjelper både det offentlige og private til å fornye seg, og driver eksperimenter helt fra Statsministerens kontor – mest kjent er kanskje borgerlønnseksperimentet. Demos Helsinki

har i løpet av de siste ti årene vokst til å bli en anerkjent internasjonal aktør, og deler flere viktige trekk med NCE HI: sterk motivasjon, vilje og evne til å påvirke samfunnet til bærekraftige, inkluderende og eksperimenterende løsninger. Demos Helsinki ønsker å bidra med nettverk og kompetanse inn i klyngen.

British Design Association (BDA) inngår som kompetansepårtner i klyngen med velprøvd designeffektverktøy. Dette gir klyngens medlemmer egnede målingsverktøy på alle bedriftsøkonomiske sider ved sine designinvesteringer og gir mulighet for internasjonal synlighet både brukere og tilbydere av designtjenester.

4.3 Aktiviteter

4.3.1 [Bergen Design Festival](#)

22. september - 1. oktober. [Katalogen her](#).

4.3.2 Design Thinking-studiet

24. oktober til 22. juni. Se punkt 1.3.

4.4 Oppsummering og mål

Gjennomført med svært god måloppnåelse. Nettverket er utvidet og formalisert med svært relevante og sterke aktører som igjen sitter på nyttig nettverk for klyngen.